

J. M.
COETZEE

 JÉZAUS
VAIKYSTĖ

Sofoklis

J . M .
COETZEE

 JÉZAUS
VAIKYSTĖ

Iš anglų kalbos vertė *Ona Daukšienė*

Sofoklis

Vilnius, 2014

1 SKYRIUS

Vyras prie vartų jiems rodo į kiek tolėliau išsikėtojusį žemą pastatą.

– Jei paskubėsite, – priduria, – galite suskubti užsiregistravoti, jiems dar nespėjus užsidaryti iki rytojaus.

Jiedu skuba. Iškaba skelbia: *Centro de Reubicación Nueva. Reubicación: ką tai reiškia? Žodis jam nežinomas.*

Kontora didžiulė ir tuščia. Karšta ir čia – net karščiau nei lauke. Tolimajame gale skersai visą patalpą nutjsęs medinis stalas, padalytas matinio stiklo pertvaromis. Palei sieną rikiuojas lakuoto medžio dokumentų spintelės su stalčiais.

Viršum vieno skyrelio kabos užrašas: *Recién Llegados²* – pagal trafaretą stačiakampiame kartono lakste užrašyti žodžiai. Už stalo sėdinti tarnautoja, jauna moteris, jি sutinka su šypsena.

– Laba diena, – sveikinasi jis. – Žodžius taria lėtai: ispanų kalbos mokytis jam sunkiai éjosi. – Ieškau kur įsidarbinti, taip pat vienos gyventi. – Suima berniuką už pažastų ir kilsteli, kad jি aiškiai matytu. – Su manimi vaikas.

Mergina ištėsia berniukui ranką.

– Sveikas, jaunuoli! – pasilabina. – Ar čia jūsų anūkas?

– Ne anūkas, ne sūnus, bet aš už jí atsakingas.

¹ Noviljos perkélimo centras (isp.). Čia ir toliau – vertéjos pastabos.

² Naujai atvykusieji (isp.).

– Vietos gyventi. – Ji žvilgteli į popierius. – Čia, Centre, turime laisvą kambarį, galėtumėte jame apsistoti, kol susirasite ką geriau. Prabangos mažoka, bet gal tiks. O dėl įsiderbinimo, tai verčiau pasiaiškinsime rytoj – atrodote pavargęs, manau, norite pailsėti. Ar iš toli atkeliavote?

– Kelyje praleidome visą savaitę. Atvykome iš Belstaro, iš stovyklos. Ar žinote Belstarą?

– Taip, Belstarą puikiai žinau. Pačiai teko pabūti Belstare. Ar ten išmokote ispaniškai?

– Užsiémimai buvo kasdien šešias savaites.

– Šešias savaites? Jums pasisekė. Belstare išbuvau tris mėnesius. Kone miriau iš nuobodulio. Mane ten laikė vienintelis dalykas – ispanų kalbos pamokos. Gal kartais jus mokė senjora Pinjera?

– Ne, mūsų mokytojas buvo vyras. – Jis dvejoja. – Ar galiu pakalbėti apie ką kita? Mano berniukas... – jis meta žvilgsnį į vaiką, – nekaip jaučiasi. Iš dalies dėl to, kad yra nusiminęs, sutrikęs ir nusiminęs, o ir valgė prastai. Stovyklos maistas jam atrodė keistas, neskanus. Ar kur nors galėtume gauti tinkamo maisto?

– Kiek jam metų?

– Penkeri. Tiek metų jam davė.

– Ir, sakote, jis néra jūsų anūkas.

– Nei anūkas, nei sūnus. Mes ne giminaičiai. – Iš kišenės jis išsitraukia du pasus ir paduoda.

Ji apžiūri pasus.

– Jie buvo išduoti Belstare?

– Ten jie mums davė vardus, ispaniškus vardus.

Ji palinksta virš stalo.

– Dovydas – gražus vardas, – sako. – Ar tau, jaunuoli, patinka šis vardas?

Berniukas ramiai į ją žiūri, bet nieko nesako. Ką ji mato? Liesą, blyškiaveidį vaiką iki kaklo susagstytu vilnoniu paltuku, jo kelius dengia pilki šortai, iš juodų suvars-tomų batų kyšo vilnonės kojinės, kepuraitė su snapeliu pakreipta ant šono.

– Tau turbūt labai karšta su tokiais drabužiais? Gal norėtum paltuką nusivilkti?

Berniukas purto galvą.

Jis įsiterpia:

– Drabužiai iš Belstaro. Pats juos išsirinko iš to, ką jie turėjo pasiūlyti. Visai juos pamėgo.

– Suprantu. Paklausiau, nes pasirodė šiltokai apsirengę tokią dieną kaip šiandien. Leiskite užsiminti: čia, Centre, turime sandėlį, kur žmonės atiduoda savo vaikų išaug-tus drabužius. Šiokiadieniais kasryt būna atidarytas. Bet kada galite užėiti ir išsirinkti. Rasite didesnę įvairovę negu Belstare.

– Ačiū.

– Be to, kai užpildysite reikiamas anketas, pateikę pasą galėsite išsiimti pinigų. Jums priklauso apgyvendinimo išmoka, keturi šimtai realų. Ir berniukui. Kiekvienam po keturis šimtus.

– Ačiū.

– Dabar parodysiu jūsų kambarį.

Ji pasilenkia ir kužda moteriai prie kito lanelio, lan-gelio, pažymėto užrašu *Trabajos*³. Moteris ištraukia stalčių, rausiasi Jame, purto galvą.

– Šioks toks nesklandumas, – sako mergina. – Regis, neturime rakto nuo jūsų kambario. Tikriausiai jij turi pa-stato valdytoja. Ji vardu senjora Vais. Eikite į pastatą C.

³ Darbas (isp.).

Nubraižysiu jums žemėlapį. Kai susirasite senjorą Vais, paprašykite, kad duotų C-55 raktą. Pasakykite, kad jus atsiuntė Ana iš pagrindinio biuro.

- Ar ne paprasčiau būtų skirti kitą kambarį?
- Deja, neužimtas vienintelis kambarys – C-55.
- O maistas?
- Maistas?
- Taip. Ar galētume kur nors pavalgyti?
- Ir dėl šito kreipkitės į senjorą Vais. Ji turėtų jums pagelbęti.
- Ačiū. Paskutinis klausimas: ar yra kokių nors organizacijų, padedančių suvesti žmones?
- Suvesti žmones?
- Taip. Tikriausiai daug žmonių ieško savo šeimos narių. Ar yra organizacijų, padedančių suvesti šeimas – šeimas, draugus, mylimuosius?
- Ne, apie tokią organizaciją nesu girdėjusi.

Iš dalies dėl to, kad yra pavargęs ir sutrikęs, iš dalies dėl to, kad merginos nubraižytas žemėlapis jam neaiškus, iš dalies dėl to, kad néra nukreipiamųjų ženklių, jis ilgokai užtrunka, kol suranda pastatą C ir senjoros Vais biurą. Durys uždarytos. Pabeldžia. Jokio atsako.

Jis susistabdo praeivę smailiu, pelę primenančiu veidu, su tamsiai ruda Centro uniforma.

- Ieškau senjoros Vais, – sako jis.
- Ji išėjo, – sako jauna moteris, o jam nesupratus, priduria: – Šiandien nebegręš. Ateikite ryte.
- Tai gal jūs galite mums pagelbęti. Ieškome kambario C-55 raktą.

Jaunoji moteris purto galvą.

- Apgailestauju, bet raktai – ne mano rūpestis.

Jiedu grįžta į *Centro de Reubicación*. Durys užrakintos. Jis pabarbena į stiklą. Viduje jokių gyvybės ženklų. Jis vėl pabarbena.

– Noriu gerti, – zyzia berniukas.

– Pakenték dar truputį, – sako jis. – Paieškosiu čiaupo.

Iš už pastato šono išnyra mergina, Ana.

– Ar čia jūs beldéte? – klausia.

Ji ir vėl pribloškia spinduliuojanti jos jaunystė, sveikata ir žvalumas.

– Atrodo, senjora Vais išėjo namo, – sako jis. – Ar nėra jokios išeities? Ar neturite... kaip ten jūs vadinate... *llave universal*⁴ mūsų kambariui atrakinti?

– *LLave maestra*. Nėra jokio *llave universal*. Jei turėtumė *llave universal*, baigtuši visi mūsų rūpesčiai. Ne, vienintelė senjora Vais turi pastato C *llave maestra*⁵. O gal turite kokį draugą, kuris jus priglaustų nakčiai? Ryte galėtumėte grįžti ir pasikalbėti su senjora Vais.

– Draugą, kuris mus priglaustų? Iš šią šalį atvykome prieš šešias savaites, nuo tada gyvenome stovyklos palapinėje, dykumoje. Negi manote, kad turime čia draugų, kurie mus priglaustų?

Ana raukosi.

– Eikite prie pagrindinių vartų, – nurodo. – Už vartų manęs palaukite. Pažiūrėsiu, gal ką sugalvosiu.

Jie išeina už vartų, pereina gatvę ir sėdasi medžio šešėlyje. Berniukas deda galvą jam ant peties.

– Noriu gerti, – skundžiasi. – Kada surasi čiaupą?

– Ša, – tildo jis. – Pasiklausyk paukščių.

Jie klausosi svetimos paukščio giesmės, oda jausdami svetimą vėją.

⁴ Universalus raktas (isp.).

⁵ Raktas, tinkamas visoms namų durims atrakinti (isp.).

Pasirodo Ana. Jis stojasi ir mojuoja. Berniukas irgi pakyla, rankas prispaudęs prie šonų, kumščiais apgniaužęs nykščius.

– Atnešiau jūsų sūnui vandens, – sako ji. – Štai, Dovydai, gerk.

Berniukas geria, tada grąžina puodelį. Mergina ji dedasi į krepšį.

– Atsigérei? – klausia.

– Taip.

– Gerai. Dabar eikite paskui mane. Geras gabalas kelio, bet įsivaizduokite, kad tai mankšta.

Ji sparčiai nužingsniuoja parko taku. Patraukli jauna moteris, negali to paneigti, nors kažin ar jai tinka drabužiai: tamsus, beformis sijonas, balta palaidinė ankštu kaklu, laivelio formos bateliai.

Jis gal ir neatsiliktų, bet nešdamas vaiką nespėja. Šūkteli:

– Prašyčiau taip neskubėti!

Ji nekreipia dėmesio. Atstumui vis didėjant, vejas iš per parką, per gatvę, per kitą gatvę.

Priešais siaurą, neišvaizdų pastatą ji sustoja ir laukia.

– Čia mano namai, – sako. Atrakina priekines duris. – Eikite man iš paskos.

Veda juos blausu koridoriumi, pro galines duris, išklijus mediniai laiptais žemyn, į kiemelį, apaugusį žole ir piktžolėmis, iš dviejų pusų aptvertą medine tvora, iš trečios – vieliniu tinklu.

– Prisėskite, – pasiūlo, rodydama į aprūdijušį ketaus suolą, pusiau apaugusį žole. – Atnešiu ko nors užvalgyti.

Jam visai nesinori sėdėti. Abu su berniuku laukia prie durų.

Vėl pasirodo mergina, nešina lėkštę ir ąsočiu. Ąsotyje vanduo. Lėkštėje – keturios duonos riekelės, apteptos margarinu. Lygiai tokias pat jie valgė pusryčiams labdaros organizacijos būstiniuje.

– Kaip naujai atvykusieji pagal įstatymą privalote apsistoti oficialiai paskirtuose kambariuose ar kur kitur Centre, – kalba ji. – Tačiau nieko blogo, jeigu pirmają naktį praleisite čia. Kadangi dirbu Centre, galime mano namus laikyti oficialiai paskirtu būstu.

– Labai gražu iš jūsų pusės, labai kilnu, – sako jis.

– Anam kampe yra paliktų statybinių medžiagų, – parodo. – Jei norite, susiręskite pastogę. Tai aš jus paliksiu, gerai?

Suglumės žvelgia į ją.

– Ne visai suprantu, – prataria. – Kur būtent mes praleisime naktį?

– Čia, – ji rodo kiemą. – Po kurio laiko grįšiu pažiūrėti, kaip jums sekasi.

Minėtosios statybinės medžiagos – pustuzinis cinkuotos geležies lakštų, vietomis prarūdijusių – be abejo, sena stogo danga – ir keli medgaliai. Ar čia išbandymas? Negi ji iš tiesų nori pasakyti, kad jam su vaiku teks miegoti po atviru dangumi? Laukia, kol ji grįš, kaip žadėjo, bet ji nesirodo. Paklebena galines duris – užrakintos. Beldžia; niekas neatsiliepia.

Kas čia dedasi? Ar ji slepiasi už užuolaidų ir stebi, kaip jis reaguos?

Jie ne kaliniai. Būtų nesunku užkopti vielinio tinklo tvora ir sprukti. Ar jiems taip ir derėtų pasielgti; ar verčiau laukti ir žiūrėti, kas bus toliau?

Jis laukia. Saulei leidžiantis, ji vėl pasirodo.

– Ne kažin kiek nuveikėte, – raukydamasi pastebi. – Štai. – Paduoda butelį su vandeniu, rankšluostį rankoms, tualetinio popieriaus ritinėlį, o į jo klausiamą žvilgsnį atsako: – Niekas jūsų nepamatys.

– Apsigalvojau, – taria jis. – Grįšime į Centrą. Turi būti kokia nors vieša patalpa, kur galėtume praleisti naktį.

– Negalite. Centro vartai uždaryti. Šeštą valandą juos uždaro.

Susierzinės jis nužirglioja prie stogo dangos krūvos, išt-raukia porą lakštų ir, sudėjės kampu, atremia į medinę two-rą. Taip pat suremia trečiąjį ir ketvirtąjį lakštus, suręsdamas nedailią pašiūrę.

– Ar štai mums numatėte? – klausia, gręždamasis į ją. Bet jos nebéra.

– Šiąnakt teks čia miegoti, – paaiškina berniukui. – Bus toks nuotykis.

– Aš alkanas, – sako berniukas.

– Nesuvalgei savo duonos.

– Nemégstu duonos.

– Ką gi, teks prie jos priprasti, nes daugiau čia nieko néra. Ryt susirasim ką nors geriau.

Berniukas įtariai ima duonos riekelę ir pradeda kramsm-noti. Pirštai, pastebi jis, pajuodę nuo purvo.

Dienos šviesai užgesus, jiedu įsitaliso pastogėje, jis ant žolių čiužinio, o berniukas – ant sulenktojo rankos. Ne-trukus berniukas jau miega, apžiojės nykštį. Tačiau jo miegas neima. Palto jis neturi, ir pamažu į kūną ima smelktis šaltis; jis pradeda drebėti.

Nieko rimto, tai tik šaltis, nuo to nemirštama, sako sau. Praeis naktis, patekės saulė, ateis diena. Kad tik čia nebūtų ropinejančių vabzdžių. Ropinejantys vabzdžiai – to jau būtų per daug.

Užmiega.

Prabunda anksti, sustingės, kūną gelia nuo šalčio. Sukyla pyktis. Kam reikia šito beprasmio vargo? Išréplioja iš pašiūrės, apgraibom nusigauna iki galinių durų ir beldžia, iš pradžių atsargiai, paskui vis garsiau.

Viršuje atsidaro langas; mėnesienoje vos ne vos įžiūri merginos veidą.

– Kas? – klausia ji. – Kažkas negerai?

– Viskas negerai, – sako jis. – Čia šalta. Gal malonėtu-mête mus įsileisti į namus.

Ilgoka tyla. Tada ji sako:

– Luktelkit.

Jis laukia. Tada jos balsas taria:

– Štai.

Jam prie kojų šlumšteli kažkoks daiktas: antklodė, ne per didelę, keturlinka, iš šiurkščios medžiagos, atsiduodanti kamparu.

– Kodėl taip su mumis elgiatės? – surinka jis. – Kaip su šiukšlėm?

Dunksteli langas.

Jis réplioja atgal į pašiūrę, apsikloja antklode ir apsiaučia vaiką.

Ji pažadina garsi paukščio giesmę. Berniukas, vis dar kietai įmigės, guli nuo jo nusigrėžęs, po skruostu pasikišęs kepurę. Jo paties drabužiai sudrėkė rasa. Jis vėl užsnūsta. Kai vėl atmerkia akis, iš viršaus į jį įdėmiai žvelgia mergina.

– Labas rytas, – sveikinasi ji. – Atnešiau šio to pusryčiams. Kai būsite pasiruošę, išleisiu.

– Išleisite?

– Išleisiu per namus. Prašau paskubėti. Nepamirškite atnešti antklodės ir rankšluosčio.

Jis pažadina vaiką.

– Eikš, – sako, – laikas keltis. Laikas pusryčiauti.

Jie šlapinasi kiemo kampe, stovėdami šalia vienas kito.

Pasirodo, kad pusryčiai ir vėl – duona ir vanduo. Vaikas suka nosį, o jis pats nesijaučia alkanas. Ant laiptelio palieka neliestą padéklą.

– Galime eiti, – šūkteli.

Mergina per namus juos išlydi į tuščią gatvę.

– Sudie, – atsisveikina. – Jei reikės, nakčiai galite grįžti.

– O kaip jūsų žadėtas kambarys Centre?

– Jeigu kartais raktas neatsirastą arba jeigu kambarys tuo tarpu būtų užimtas, galite vėl čia pernakvoti. Viso gero.

– Luktelkite. Gal galite duoti mums šiek tiek pinigų. – Iki šiol jam neteko elgetauti, bet jis nežino, iš ką dar galėtų kreiptis.

– Sakiau, kad jums padėsiu, bet nesakiau, kad aprūpiniu pinigais. Šiuo klausimu jums reikia kreiptis į *Asistencia Social⁶* tarnybas. Autobusu galite nuvažiuoti į miestą. Tik nepamirškite pasiimti paso ir gyvenamosios vietas patvirtinimo. Tada galite gauti persikėlimo pašalpą. Arba galite susirasti darbą ir paprašyti avансo. Ši rytą manės nebus Centre, dalyvausiu susirinkimuose, bet jeigu ten nueisite ir pasakysite, kad ieškote darbo ir norite *un vale⁷*, jie žinos, ką turite omenyje. *Un vale*. Dabar jau tikrai turiu bėgti.

Per tuščią parką jiedu su berniuku leidžiasi taku, kuris pasirodo esąs ne tas; Centrą pasiekia saulei jau aukštai pakilus. Už *Trabajos* lanelio sėdi pusamžė moteris griežtu veidu, jos plaukai virš ausų glotniai sušukuoti ir tvirtai surišti ant pakaušio.

– Labas rytas, – pasisveikina jis. – Mes užsiregistravome vakar. Esame nauji atvykėliai, aš ieškau darbo. Kiek suprantu, jūs galite man išrašyti *un vale*.

– *Vale de trabajo⁸*, – patikslina moteris. – Parodykite pasą.

Jis paduoda pasą. Patikrinusi grąžina.

– Išrašysiu jums *vale*, tačiau pats turite nuspresti, kokį darbą dirbsite.

6 Socialinė rūpyba (isp.).

7 Pažymėjimas (isp.).

8 Darbo pažymėjimas (isp.).

– Gal patartumėte, nuo ko geriau pradėti? Čia man nežinoma žemė.

– Pabandykite dokuose, – pasiūlo moteris. – Paprastai jie dairosi darbuotojų. Sėskite į 29 autobusą. Jis nuo pagrindinių vartų važiuoja kas valandą.

– Neturiu pinigų autobusams. Visai neturiu pinigų.

– Autobusas nemokamas. Visi autobusai nemokami.

– O vieta apsistoti? Ar galiu paklausti apie vietą apsistoti? Ana, vakar budėjusi mergina, rezervavo mums kambarį, bet negalėjome į jį patekti.

– Čia kambarių nėra.

– Vakar buvo laisvas kambarys, C-55, bet raktas neatsiraudo. Už raktą buvo atsakinga senjora Vais.

– Nieko apie tai nežinau. Ateikite šiandien popiet.

– Ar negaliu pasikalbėti su senjora Vais?

– Šiuryt vyksta vyresniojo personalo susirinkimas. Senjora Vais susirinkime. Ji sugrįš popiet.

2 SKYRIUS

29 autobuse jis apžiūri gautąjį *vale de trabajo*. Tai tik išplėštas iš užrašinės lapelis, ant kurio pakeverzota: „Pateikėjas yra naujas atvykėlis. Prašau apsvarstyti galimybę įdarbinti.“ Jokio antspaudo, jokio parašo, vien inicialai P. X. Visa tai atrodo labai neoficialiai. Ar šito pakaks darbui gauti?

Išlipa paskutiniai keleiviai. Turint omenyje milžinišką dokų plotą – prieplauka driekiasi aukštupio link, kiek tik akis užmato, – jie atrodo keistai vieniši. Tik vienoje krantinėje kažkas vyksta: iškraunamas ar pakraunamas kroviniis laivas, žmonės tai kyla, tai leidžiasi trapu.

Jis prisiartina prie aukšto vyro su kombinezonu, kaip atrodo, darbų prižiūrėtojo.

– Laba diena, – sako. – Ieškau darbo. Žmonės iš Perkėlimo centro man patarė atvykti čia. Ar galiu į jus kreiptis? Turiu *vale*.

– Galite kalbėtis su manimi, – atsako vyriškis. – Bet jūs gal kiek per senas *estibador*⁹ darbui?

– *Estibador*? – Tikriausiai jis atrodo sutrikęs, nes žmogus (meistras?) gestais parodo, kaip užsimeta krovinių ant nugaros ir svirduliuoja po sunkia našta.

– A, *estibador!*! – sušunka jis. – Atsiprašau, ispaniškai prastokai moku. Ne, visai ne per senas.

Ar tai, ką išgirdo save sakant, yra tiesa? Ar jis tikrai ne per senas sunkiam darbui? Senas nesijaučia, lygiai kaip nesijaučia ir jaunas. Nesijaučia esąs vieno ar kito amžiaus. Jaučiasi amžiaus nepaliestas, jeigu tai įmanoma.

⁹ Uosto krovėjas (isp.).

– Išmėginkit mane, – pasiūlo. – Jei nusprešite, kad tam netinku, iškart baigsiu, be jokios nuoskaudos.

– Gerai, – sako meistras. – Surutulioja *vale* į kamuolėlį ir nuspriegia į vandenį. – Iškart galite ir pradėti. Tai jūsiškis jaunuolis? Jis gali palaukti čia, su manimi, jei norite. Aš jį prižiūrēsiu. O dėl ispanų kalbos, tai nesirūpinkite, mokykėtės toliau. Ateis diena, kai nebejausit, kad tai kalba, ji taps jus supančia tikrove.

Jis atsigrežia į berniuką.

– Ar pabūsi su šiuo ponu, kol aš padésiu sunėšioti maišus?

Berniukas linkteli. Nykštį vėl įsikišęs į burną.

Trapas siaurokas, juo galima eiti tik po vieną. Jis laukia, kol nusileis uosto krovėjas su pūpsančiu ant nugaros maišu. Tada užkopia į denį ir tvirtomis medinėmis kopėciomis nulipa į krovinių triumą. Akys ne iš karto apspranta su prieplanda. Triumas prigrūstas vienodų išsipūtusių maišų, jų šimtai, gal net tūkstančiai.

– Kas maišuose? – klausia šalimaus stovintį vyrą.

Žmogus keistokai jį nužvelgia.

– *Granos*^{io}, – atsako.

Paklaustų, kiek maišai sveria, tačiau néra laiko. Jo eilė.

Ant šūsnies viršaus užsiropštęs stambus raumeningų dilbių vyrukas plačia vypseна; matyt, jo darbas – numesti maišą ant eilėje laukiančio krovėjo pečių. Jis atsuka nugarą, maišas užgriūva; susvirduliavęs sugriebia už kampų, kaip kitus virus matė darant, žengia žingsnį, kitą. Ar tikrai jis pajėgs užkopti kopėciomis su šia sunkia našta, kaip kiti vyrai? Ar jam užteks jėgų?

– Atsargiai, *viejoⁱⁱ*, – perspėja balsas jam už nugaros. – Nesubék.

io Grūdai (isp.).

ii Senis (isp.).

Kairę koją deda ant apatinio kopėčių skersinio. Svarbu pusiausvyra, sako sau, tvirtai laikytis, neleisti maišui nuslysti ar jo turiniui pasislinkti. Jei tik ims slysti ar slinkti, tau galas. Iš nešiko uosto krovėjo vėl atvirsi į elgetą, drebilio krečiamą skardą pašiūréje, nepažįstamosios galiniame kiemelyje.

Pakelia dešinę koją. Ima kai ką nuvokti apie kopėčias: jeigu krūtine prie jų prispaudi, tada maišo svoris, grasinės išmušti iš pusiausvyros, tave kaip tik stabilizuos. Kairę koja susiieško antrą skersinį. Iš apačios atvilnija pritarimo šūksniai. Jis sugriežia dantimis. Reikia įveikti aštuoniolika skersinių (jis suskaičiavo). Jam pasiseks.

Pamažu, neskubėdamas, pailsėdamas sulig kiekvienu žingsniu, klausydamasis smarkaus širdies plakimo (o jeigu jį ištiktų širdies smūgis? Koks sąmyšis kiltų!), jis užkopia. Pasiekęs viršų, susverdėja, tada kniumba priekin, ir maišas nusmunka ant denio.

Jis vėl pašoka ant kojų, parodo į maišą.

– Gal kas galėtumėte padėti? – klausia, stengdamasis nuslopinti dusulį, stengdamasis kalbėti nerūpestingai. Paslaugios rankos užkelia maišą jam ant nugaras.

Trapas spendžia naujų kliūčių: laivui judant švelniai siūbuoja į šalis, ir jokios atramos, kokią teikė kopėcios, čia néra. Lipdamas žemyn jis iš visų jégų stengiasi išsilaikyti tiesiai, nors dėl to nemato, kur stato kojas. Akis įsmeigia į berniuką, kuris it įbestas stovi šalia meistro ir stebi. *O kad nepadaryčiau jam gėdos!* – sako sau.

Nesuklupęs pasiekia prieplauką.

– Suk į kairę! – sušunka meistras. Jis vargais negalais pasisuka. Artyn rieda vežimas, žemas plokščiadugnis vežimas, traukiamas dviejų didžiulių arklių šeriutomis kjomis. Peršeronai? Niekada néra matęs gyvo peršerono. Ji apgaubia sudvisęs, šlapimu trenkiantis jų kvapą.

Apsisukės paleidžia grūdų maišą, šis šlumšteli ant vėžimo dugno. Jaunuolis aplamdyta skrybėle mikliai įšoka ir nutempia maišą priekin. Vienas arklys paleidžia garuojančio mėšlo krūvą.

– Iš kelio! – užrinka balsas jam už nugaros. Tai kitas krovėjas, kitas iš jo darbo draugų, su kitu maišu.

Tuo pačiu keliu jis paržingsnuoja į triumą, grįžta su antruoju kroviniu, paskui su trečiuoju. Už bendradarbius jis létesnis (kartais jiems tenka jo palaukti), bet nedaug lėtesnis; kai pripras prie darbo ir sutvirtės kūnas, jis pasivys. Šiaip ar taip, ne per senas.

Nejaučia jokio kitų vyrou priešiškumo, nors juos ir gaišina. Priešingai, jij padrāsina vienu kitu žodeliu arba draugiškai paplekšnoja per nugarą. Jeigu šitaip dirba krovėjai, tai darbas ne toks jau ir blogas. Bent jau ši tą nuveiki. Bent jau padedi iškrauti grūdus, kurie virs duona, kasdiene duona.

Nuaidi švilpukas.

– Pertrauka, – paaiškina vyriškis šalia jo. – Jeigu nori – na, žinai.

Pora vyru šlapinasi už pašiūrės, prie čiaupo plaunasi rankas.

– Ar čia kur nors galima gauti puodelį arbato? – klausia jis. – Ar ko nors užvalgyti?

– Arbato? – perklausia vyriškis. Atrodo, jij suima juokas. – Nieko apie tai nežinau. Jei ištroškai, gali imti mano puodelį; bet rytoj atsinešk savo. – Jis iš čiaupo pripila puodelį, paduoda. – Atsinešk ir duonos kepalą ar puskepalį. Diena per ilga, kad išdirbtum tuščiu skrandžiu.

Pertrauka trunka tik dešimt minučių, paskui iškrovimo darbai tėsiasi. Kai meistras švilpuku paskelbia dienos pabaigą, jis iš triumo į prieplauką yra išnešęs trisdešimt vieną maišą.

Tai –
ne biblijinė istorija.

Naujausia garsaus Nobelio premija
apdovanoto rašytojo knyga pasakoja apie

vyrą, vardu Simonas, ir berniuką, vardu Dovydas.

Jie susipažsta laive, kai bėga iš savo tėvynės dėl aiškiai
neįvardytų priežasčių. Berniukas turi rašteli, kuriame
parašyta apie jo tėvus, bet virvutė nutrūksta ir rašteli
pasimeta. Simonas apsiima padėti Dovydui susirasti mamą.

Jiedu aplaukia į šalį, kur visi gyventojai užmiršę savo praeitį, net
vardai jiems duoti nauji. Čia nėra nei asmeninės, nei pasaulio

istorijos, svarbi tik dabartis, o ateityje niekas nepasikeis. Ši utopinė
visuomenė remiasi racionalumu, jos piliečiai neturi išprastų aistrių –
drabužiai slepia moteriškumą, o vyrai pažįsta moters kūną tik piešimo iš
natūros pamokose. Kasdienis maistas prėskas ir vienodas, seksualumas
eliminiotas. Simonas dar ne viskai iš praeities užmiršo,
todėl tokios aplinkybės jį verčia maišauti. Jis nenori pripažinti, kad
skanūs valgiai ir kūniška meilė yra kenksmingi žmogui. Simonas
suranda berniukui motiną ir nors ji netampa jo žmona, prisiima
už juos abu atsakomybę.

Berniukas yra išskirtinis vaikas, jam atrodo, kad tarp skaičių – būtent
skaičiais, matematika grindžiamas racionalumas – gali prasiverti
plyšys, į kurį įkritęs žmogus žus.

Simonas klausia apie gyvenimą šitoje visuomenėje: „Ar tai
išbandymas?“ Iš tiesų J. M. Coetzee's sukurtoje moralinėje
visatoje viskas yra išbandymas. Autoriui rūpi žmogaus
atmintis, prisiminimai ir jų vertinimas, darbo ir jo
prasmės santykis, vyro ir moters artumas ir
pats neracionaliausias – motinos ir vaiko
– ryšys, jo svarba pasaulio
sąrangoje.

